

per Pere Mas *Màrius Serra* Gemma Ruiz

Cantòlegs

Els insignes lexicògrafs del DIEC defineixen tres vegades el verb destriar i en les tres accepcions es veuen obligats a fer un aclariment entre parèntesis: 1) Separar (alguna cosa que està barrejada, confosa, amb altres); 2) Pervenir a la coneixença (d'alguna cosa difícil de penetrar, d'esbrinar) i 3) Distingir amb la vista (alguna cosa llunyana). És un verb enganyós, destriar, perquè d'entrada pot semblar el contrari de triar. I no. Qui tria i remena entre una pila de coses barrejades en pot destriar les que troba més interessants. Això és el que fan els antòlegs. Trien i remenen entre els poemes d'una generació de poetes, en destriem els favorits i els publiquen en una antologia. Això, també, és el que han fet uns quants músics catalans en aquests últims temps. Han triat i remenat entre un sac de cançons de la nostra tradició, n'han destriat les que més els agradaven i se les han fetes seves. Si tirem pel dret, podríem rebatejar els seus treballs amb un terme transparent: cantologies. Aquests músics, doncs, a banda de ser arranjadors i intèrprets, en serien els cantòlegs.

Hi ha cantòlegs de moltes menes. **Manu Guix**, per exemple, s'acosta al sac que conté l'obra completa de **Lluís Llach** i en destria les cançons que més li agraden. El saqueja perquè sap que és ple de tresors. **Marc Parrot** eixampla l'abast de l'operació a tot l'inventari de cançons de la Nova Cançó. Són dues cantologies complementàries, tot i que **Guix** fa passar **Llach** pel seu adreçador estètic i **Parrot** s'esforça per adaptar-se a cada dicció, de **Serrat** a **Llach** (gran versió de "Lestaca"), passant per **Raimon** i **Ovidi** (sempre la Teresa). Algunes, però, li resulten més llunyanes. Quan el cantòleg **Parrot** interpreta **Ausiàs Marc** a través de l'antòleg **Raimon**, l'escoltem prometre'ns 'a joc de daus vosacompararé' en una dicció semblant a la que perfaria si ens ho cantés en esperanto. Però sí el cantòleg **Parrot** voreja l'esperanto el gran **Carles Belda** practica el volapük. **Belda** és capaç d'escanejar amb el seu acordió la "Rosó", el "Plou" o el "Boig per tu" i deixar-nos embadabadalits.

En d'altres casos, les cantologies no contenen cançons molt conegudes, sinó que rescaten melodies oblidades per motius diversos. És el cas del cantòleg que justifica aquest article: **Joan Reig** i el seu últim projecte **Refugi** amb **Joan-Pau Chaves**, el pianista que acompanya **Els Pets** des de fa anys. Reig i Chaves capitanejen *Vestits nous*, una meravella cantològica que hauria de ser crèdit invariable a tots els instituts. Deu cançons molt ben destriades i una "Cançoneta prescindible" final del mateix Reig componen una cantologia alternativa que enllaça amb una tradició poc coneguda. L'encert del cantòleg és barrejar "Jo vinc d'un silenci" (1976) de **Raimon** amb "Es fa llarg, es fa llarg esperar" (1975) de **Pau Riba** o "A poc a poc" (1982) de **Quico Pi de la Serra**, però també recuperar les bellíssimes "Flors de baladre" (**Isidor Marí**, 1976) o "Com hauria estat bell" (**Coses**, 1976), i cantologar-les al costat de "Lladres" (**Al Tall**, 1979), "Dissabte" (**Guillem d'Efak**, 1963) i "Cançó del noi dels cabells llargs" (**Jordi Batiste**, 1966), tan incorrecta que es caga en el futbol. Tot en un vestit jazzístic amb un excel·lent piano chavista i una veu reigiana convincent, amb molts matisos. Quan el cantòleg Reig interpreta Estellés a través de l'antòleg **Montllor** l'operació **Refugi** s'enlaira al setè cel i a casa cridem: "M'acleme a tu". I en arribar al terme entonaré el prec dels vents que em retornaves sempre..."

La cantologia és una via excel·lent per crear un coixí sonor potent. La tradició només es consolida si és d'anada i tornada. Per això, al costat d'aquests cantòlegs cal remarcar el sensacional *Viatge a Montserrat* de **Quimi Portet**, que canta 'D'esquena al mar i a la muntanya; completament al marge de l'activitat industrial'; que canta 'des d'una àrea de servei'; que canta 'a un país vençut pel davant i pel darrere, d'atrotinada dignitat'; però canta als mateixos turons saludats per **Bonaventura Aribau** en la fundacional "Oda a la pàtria": 'A Déu siau, turons, per sempre a Déu siau' (l'un), 'Adéu turons amics, adéu rieres' (l'altre).